

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
AĞUSTOS 2020 - SAYI 144

YAYINCI
ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Adına İmtiyaz Sahibi AHMET TEMİZ
Yayın Yönetmeni (Sorumlu) KEMAL ERKAN
Yayın Editörü VEYSEL SEKMEN
Editörler R. KEMAL SUBAŞI
TUNAHAN KANICI - EMRE BOYACI
Yayın Danışmanları SELMAN SOYDEMİR
İBRAHİM COŞKUN
Tasarım SÜLEYMAN KÖKLÜ
Kurumsal İletişim İSMAIL GÜR - KEMAL AYDIN
MURAT SAFRAN
Web AURORA BİLİŞİM
Hukuk Müşaviri Av. ALİ ÇAVUŞOĞLU

KÜTÜPHANE VE ARŞİV

Çamlıca Araştırma Kütüphanesi
www.camlicablibrary.org

YÖNETİM YERİ

Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No 54
Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
Yayıncılık Sertifika No 15732

REKLAM

HÜSEYİN GÜNEY
huseyin.guney@camlicabasim.com

BASKI VE CİLT

Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.
Matbaa Sertifika No: 46592

YAYIN SÜRESİ-TÜRÜ

Aylık-Yerel Süreli
ISSN 1308-5379

DOĞU AVRUPA BAYİİ

ENDER GMBH, Melatener Weg 18 - 50825 KÖLN
Tel. +49 221 690 58 90 - Fax. +49 221 690 589 29
avrupa@yedikita.com.tr

BATI AVRUPA BAYİİ

Çamlıca Kitap B.V. Bemmelseweg 67 6662 PE Elst-GLD
Holland info@camlicakitap.nl / www.camlicakitap.nl

YEDİKITA Dergisi'nin bütün yayın hakkı, Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Dergiye gönderilen yazılar, yayınlansın yahut yayınlansın iade edilmez. Dergimiz yazılar üzerinde gerekli müdahaleyi yapma hakkına sahiptir. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Dergide yayınlanan yazı ve reklamların her türlü sorumluluğu yazarlarına ve sahiplerine aittir.

İRTİBAT VE ABONE

0850 811 9 811
abonemerkizi@camlicabasim.com
Yazı İşleri (0212) 657 88 00 - 7103
WhatsApp Hattı 0530 285 38 04

ÇAMLIÇA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Ziraat Bank IBAN TR81 0001 0021 0550 7231 7750 02
Akbank IBAN TR60 0004 6011 9388 8000 0135 18

yedikita.com.tr editor@yedikita.com.tr

f i t y / yedikitadergisi

Yedikitadan...

S

algının ülkemizde yeni yeni etkisini göstermeye başladığı Mart ayında, Arzın Medar-ı İftiharı başlıklı 139. sayımızı ve Hücre-i Saadet Sanal Tur videomuzu yayınlamıştık. İnsanların, evlerinden çıkmadığı o günlerde bir takipçimiz, "Çıkıp gidemediğin yere, dalıp gidersin." şeklinde ifade etmişti hissiyatını. İşte bugün de hac ibadeti, salgın sebebiyle umumî olarak yapılamıyor.

Okurumuzun bu sözleri, Osmanlı sultanlarıyla ortak bir noktada buluşturdu bizleri. Zira onlar da çıkıp gidemedikleri o mukaddes yerlerin muhabbetiyle yanmış, pek çoğu, kalemi ve kelâmı kuvvetli birer şair olduğu için, duygularını satırlara dökmüştü. İçlerinde bu konuda en çok şiir yazanı, Muhibbî mahlaslı Kanunî Sultan Süleyman'dı. Sultanın kaleminden, derin manalar taşıyan bir misal verelim:

Kâbe'ye varmaz o kim görmeye yolun zahmetin

İyd-i vasla eremez cân ile kurbân olmayan

(Yol zahmetini çekmeyen, Kâbe-i Muazzama'ya varamaz. Canını bu yola kurban etmeyen de vuslat bayramına erişemez.)

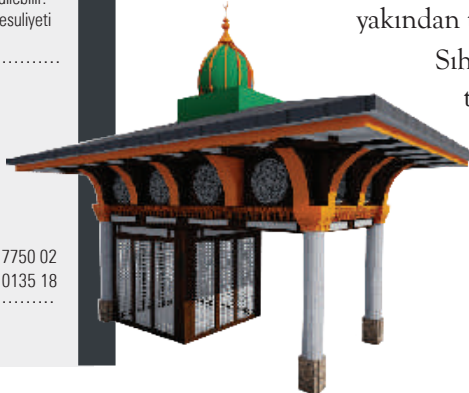
Sultanlar, Haremeyn muhabbetlerinin satırlarda kalmadığını, sadırlarından kaynaklandığını, tazim ve hürmet dolu fiilleriyle, hizmetleriyle ispat ettiler. Buna canlı birer misal kabilinden, bu ayki hac özel sayımızda sizler için, dünyada bir ilk olarak Mescid-i Haram'ın yitik hazinelerinin 3D modellerini hazırladık.

40 yıl öncesine kadar Kâbe-i Muazzama'nın yanıbaşındaki asırlık yerlerinde duran bu müstesna mekânlar, Kanunî Sultan Süleyman'ın, Sultan Üçüncü Murad'ın, Sultan Birinci Ahmed'in hatıralarını taşıyordu. Bugün kiminden hiç iz bulunmayan, kiminin bazı parçaları müzelerde teşhir edilen bu yitik hazinelere dair tafsilatı dergimizin içinde bulacak, sizleri 1880 yılının Mescid-i

Haram'ına götüren özel videomuz ile onları daha yakından tanıyacaksınız.

Sihhat ve afiyet dolu nice günler görmeniz temennisiyle Kurban Bayramı'nızı tebrik eder, istifadeli okumalar dileriz.

NOT: Kıymetli okurlarımız, dergimizde kullandığımız mukaddes mekânlara, eşyalara ait fotoğraflar ve âyet-i kerîmeler sebebiyle, icap eden hürmet ve hassasiyetin gösterilmesini ehemmiyetle rica ederiz.

içinde

AĞUSTOS 2020
sayı

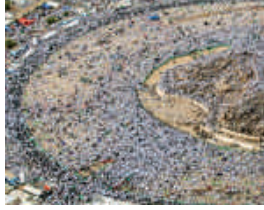
144

16-33

HAYATIN HİCRETİ: HAC

MUSTAFA SELİM KARABOĞA

ekiler

8

AYIN GÜNÜ

YUNUS EMRE BOZOK

10

RESİMLİ TARİH

AHMET APAYDIN

12

MALUM OLA Kİ

MEHMET ŞEVKİ

14

"YAZIHANE"

OSMANLI
İSTANBUL'UNDA BİR
KURBAN BAYRAMI

34

ÂNIN HİKÂYESİ

TUNA SER

36

OSMANLI'NIN HAC

HEYECANI

MUSTAFA SELİM
KARABOĞA

45

BERCESTE

46

**MESCİD-İ HARAM'IN
YİTİKLERİ**

MUSTAFA SELİM
KARABOĞA

56

TARİH AMBARI

MUSTAFA DEDELER

58

**MENZİLNÂMELERİN PİRİ
TUHFETÜ'L-
HAREMEYN**

AHMED PAK

66

**120 YIL ÖNCE
HACILARA SUNULAN
SAĞLIK REÇETESİ**

OSMAN DOĞAN

70

**MUKADDES
YOLCULUK NE
ZAMAN BAŞLIYOR?**
RÖP.: MUHSİN VAROL

74

**TARİHTEKİLER
YEMESİ HAFİF, LEZZETİ
LATİF: TÜRK LOKUMU**
EMRE BOYACI

78

BULMACA
SELMAN ASLAN

ayın günü

ayın günü

4 ağustos

1578

OSMANLILAR ATLANTİK KIYILARINDA ÜÇ KRALIN SAVAŞI VADİ'S-SEYL

1574

Fas'ın Sa'di
Sultanlığı hükümdarı
Mevlay Muhammed
eş-Şeyh'in ölümü
üzerine tahta, oğlu
Mevlay Muhammed
el-Gâlib geçti.

1575

Ancak Sa'di Hükümdarlığının saltanat gelenegine göre tahta çıkmak, ölen sultanın en büyük oğlunun değil, ailenin en yaşlı erkeğinin hakkıydı. Bu sebeple yeni sultanın amcası Mevlay Abdülmelik ve onun kardeşi Ahmed el-Mensur, İstanbul'a gelerek Sultan Üçüncü Murad Han'dan yardım istediler.

1576

Sultan Üçüncü Murad, Cezayir Beylerbeyi Ramazan Paşa'ya 17 bin kişilik bir askerî destek vererek onu Fas'a yolladı. Ramazan Paşa, Fas'ta Mevlay Muhammed el-Gâlib'i yenerek onu kaçırmaya zorladı ve Marekeş'te Mevlay Abdülmelik'i "Mu'tasım-Billâh es-Sa'di" lakabıyla bütün Fas ülkesinin sultanı olarak tayin etti.

1578

Tahtını kaybeden devrik sultan Mevlay Muhammed el-Gâlib, genç Portekiz kralı I. Don Sebastian'dan yardım istedi. Ne zamandır Kuzey Afrika'da Hristiyan hâkimiyeti kurmak isteyen Portekiz kralı, istediği fırsatı elde etti. İspanya'dan aldığı destekle birlikte 60 bin kişilik haçlı ordusu, Tanca'ya çıkarma yaptı.

4 AĞUSTOS 1578

Kasru'l-Kebir yakınlarındaki Vadiü'l-Mehazin'de, Vadi's-Seyl mevkiinde Portekiz Kralı ve Mevlay Muhammed'in kuvvetleri, Mevlay Abdülmelik ve müttefik Osmanlı kuvvetleri ile karşılaştı. Müslüman kuvvetleri, Haçlıları, Osmanlı topçularının hızlı manevralarının da sayesinde bozguna uğrattı. Portekiz Kralı Don Sebastian, Mevlay Muhammed ve pek çok Portekizli asilzade bu savaşta öldü. Ağır hastalığa yakalanan Mevlay Abdülmelik de savaş esnasında hayatını kaybetti

ve yerine kardeşi Ahmed el-Mensur geçti. Bu sebeple bu savaşa, "Üç Kralın Savaşı" da denir.

Don Sebastian, ardında bir vâris bırakmadan öldüğü için Portekiz ülkesi kralsız kaldı ve İspanya tarafından ilhak edildi. Altmış yıl boyunca İspanya boyunduruğunda kalan Portekiz, hem anavatanını hem de sömürgelerini kaybetmişti. Osmanlı hâkimiyeti ise bu zaferle Fas'a, dolayısıyla Atlantik Okyanusu'na kadar uzanmıştı.

AĞUSTOS'TA BAŞKA NE OLDU?

20 AĞUSTOS 636

Bizans ile İslâm Ordusu arasında Yermük Muharebesi meydana geldi.

26 AĞUSTOS 1071

Selçuklular Malazgirt Ovası'nda Bizans'ı mağlup etti.

27 AĞUSTOS 1908

Hicaz Demiryolu hizmete başladı.

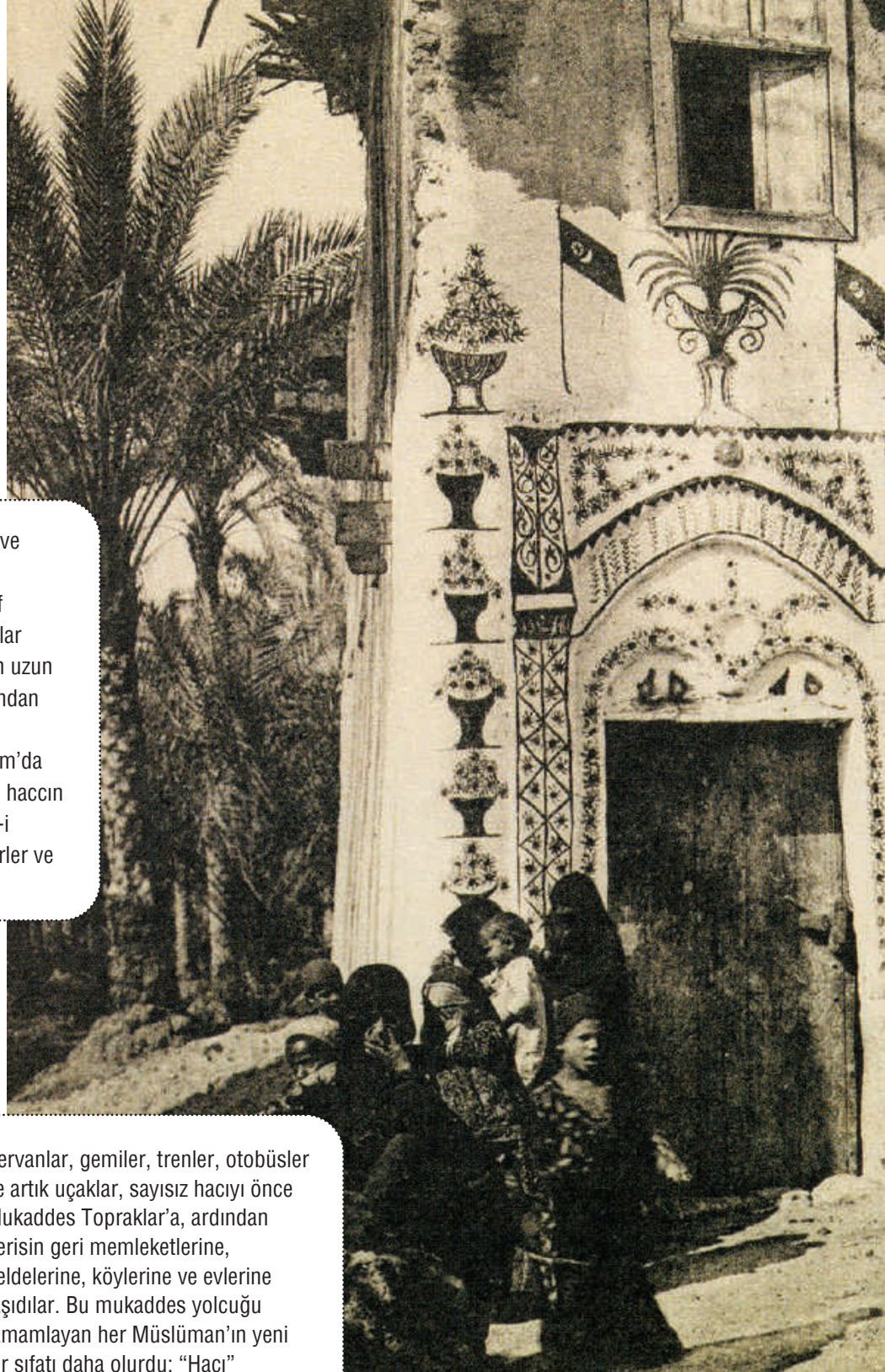
14 AĞUSTOS 1945

Japonya'nın teslim olmasıyla İkinci Dünya Savaşı resmen sona erdi.

NEREDE O ESKİ HACILAR

İslâm'ın beş şartından biridir hac ve şartlarını taşıyan her Müslüman'a farz kılınmıştır. Dünyanın muhtelif coğrafyalarından Müslümanlar aylar öncesinden yola çıkar, aylar süren uzun ve meşakkatli bir yolculuğun ardından Mukaddes Topraklar'a varırlardı. İhramlarını giyerek Mescid-i Haram'da Kâbe-i Muazzama'yı tavaf ederler, haccın şartlarını yerine getirirler, Mescid-i Nebevî ve Resûlüllah'ı ziyaret ederler ve memleketlerine geri dönerlerdi.

Kervanlar, gemiler, trenler, otobüsler ve artık uçaklar, sayısız hacıyı önce Mukaddes Topraklar'a, ardından gerisin geri memleketlerine, beldelerine, köyelerine ve evlerine taşıdılar. Bu mukaddes yolcuğu tamamlayan her Müslüman'ın yeni bir sıfatı daha olurdu: "Hacı"

Hacılar evlerine döndüklerinde, evlerinin dış cephesini süslemeleri eski bir âdetti. Hayatlarında çıktıkları ilk ve son mukaddes yolculuğu ve yolculuk boyunca yaşadıkları tecrübenin hatırasını yaşatabilmek için Kâbe-i Muazzama, Arafat, Mina, Mahmil-i Şerif ve onu koruyan askerler gibi cisimler, yerel sanatçılar tarafından evlerin dış cephelerine resmedilirdi.

Mısır, Libya, Suriye, Irak, Filistin ve Türkiye'nin güneydoğusunda sıkça rastlanan bu geleneğe güzel bir örnek, eski bir kartpostalda görülüyor. Libya, Trablus'ta hac sonrası süslenmiş bir Arap şeyhinin evi.

OSMANLI İSTANBUL'UNDA BİR KURBAN BAYRAMI MERASİMİ

Abdülaziz Bey – 1890

Yazıhane

Kurban kesmek, İslâm vecibelerinden olduğu için, zilhicce ayı yaklaşınca hane sahibi, kendisine, haremi, evladları ile gelin ve damad gibi yakın akrabasına, merhum olan peder ve validesine ve yine vefat etmiş zevce ve evlatlarına birer güçlü ve büyük koyun alır, bu koyunlar üç-beş gün hanenin ahır bölümünün bahçesinde beslenirdi. Bunların marya (dişi) olmamalarına, gözlerinin sağlam olmasına, boynuzlarının kırık veya herhangi bir azasının noksan bulunmamasına dikkat edilirdi.

Konak için koyun alındığı gibi hane sahibinin konak dışında kerimesi, damadı ve torunları, kayınpeder ve validesi, hemşiresi, biraderi, eniştesi varsa onlara da ayrı kurbanlıklar alınıp gönderilirdi. Bunlardan başka, hane sahibinin herhangi bir tarikat tekkesi ile bağlantısı varsa, oraya da kurbanlık gönderilirdi. Eger hane sahibinin kendisinin, çocuklarının hocası, ebesi, dadısı, tayesi hayatta ise onlara ve varsa çırağ çıkarılıp evlenmiş kalfalara, selamlık tarafındaki kâhya, kitapçı, mühürdar, imam efendilere, evli ağaların evlerine, biri kendisi, diğeri hanımı adına ikişer kurbanlık koyun gönderilirdi.

Kurbanlıklar Süslenirdi

Hane sahibi ile ailesinin kurbanlıkları güzelce yıkanır, tüyleri taranır, boynuzları zeytinyağıyla yağlanır, temiz otlar üstüne yatırılarak bayram gününe kadar bakılıp beslenirdi. Mahdumu ya da kerimesi evlenecekse nikâh kıyılmış, düğün yapılmamış ise gelin ve damada bayramdan bir

*Her devirde olduğu
gibi Osmanlı'da
da kurban mevsimi
yaklaşırken birtakım
hazırlıklar yapılırdı.*

*Bu hazırlıklarla
beraber arefe ve
bayram günleri,
farklı merasimlerle
icra edilirdi. Her
biri, ayrı güzellikte
âdet, gelenek
ve göreneklerdi.*

*Abdülaziz Bey'in
bilhassa Osmanlı
İstanbul'undaki
kurban bayramı
merasimlerini
kelimeleriyle
resmettiği yazısına
buyuramaz mısınız?*

*İyd-i saâdiniz
mübarek ola!..*

gün önce koç alınır, yıkanır, taranır, boynuzları sarı altın varaklarla süslenir, tüylerinin üç-beş yerine kurdele bağlanır, özel adamlarla evlerine gönderilirdi. Hanede bulunan koyunlardan ölümlere kesilecekler, boynuzlarına kurdele bağlanarak ayrılırdı. Eskiden kendi, evladı ve hanımı için kesilecek kurbanları, hane sahibinin bizzat kesmesi âdeti vardı. Her ne kadar evde her çeşit ve miktarda varsa da keserken beline kuşanmak üzere yeni bir ipekli futa (peştamal) alınırdı. Kullanılacak bıçak, satır, balta, çarka bilemeye verilir, hane sahibine mahsus olup bu iş için saklanan bıçak da bilenirdi. Hayvanların gözünü bağlamak için beş-on parça astar hazırlanırdı.

Kurban Bayramı'nın arifesinde, yani bayramdan bir gün önce, ölmüşlerin ruhu için kesilecek kurbanlara bahçede bir çukur kazılır, yanına, bir buhurdan konur, evvelce hazırlanan bezlerle gözleri bağlanan hayvanlar çukur başına getirilir. Hane sahibi, kesecek olana vekâlet verdikten sonra kimin namına kesileceğini birer birer söyler, o adam da “Tekbir” getirerek “Besmele” ile keserdi. Bu şekilde, ölmüşlere ait kurbanlar kesildikçe ruhlarına “Fatiha”lar okunurdu. Bu kurbanların etinden veya herhangi bir azasından tek parça bile evde alıkonmaz, tamamı civardaki medreselere, cami hademesine,

mahalle ve civar fakirlerine ve bekâr amele ve acizlere dağıtılır, postları da talebeye ve civar karakol neferlerine verilirdi.

Nezaket ve Zarafetle Yapılan İbadet: Kurban

Ertesi gün bayram olduğu için hane sahibi, padişah ile muayede resmine (bayramlaşma merasimine) dâhilse sabah oraya gider, değilse evin erkekleriyle civar camilerden birinde salât-ı ıydi eda ederek (bayram namazı kılarak) eve dönerdi. Namazdan sonra hane sahibi doğru bahçeye, kurbanlar için açılmış çukurların başına gelir, beline ipekli bir futa bağlanır, ona mahsus olan bıçağı verilir, çukurun yanına bir buhurdan konur, yakılırdı. Efendi “Tekbir” getirerek kurbanı bizzat keser ya da hayvana eziyet etmekten korkuyorsa oradakilerden birine vekâlet verir, aile adları teker teker söylenirken kurbanları kesilirdi. Aileden kurbanı bizzat kesmek isteyenler de bu arada keserlerdi.

İlk kesilen kurbanın postunun bir tekkeye yollanması âdetti. Kurbanların hepsi kesildikten sonra hane sahibi konağa girip şükranını ifade etmek üzere sahibi iki rekât namaz kılardı. Daha sonra doğru hareme geçer, önce varsa validesinin, kayınvalidesinin, büyük hemşiresinin ellerini öper, sonra evlatları, gelini varsa gelir, elini öperlerdi. Kâhya kadın öne düşer, nedime hanımlar kıdem sırasıyla kalfalar, cariyeler gelir, etek öperek tebrik ederlerdi.

Kakuleli bir kahve içtikten sonra selamlık tarafına çıkar, divan odası denilen gayet büyük bir odada oturur, sıra ile kâhya efendiden başlayarak bütün hane halkı, derecelerine göre gelirler, etek öperek hane sahibini tebrik eylerlerdi. Daha sonra dairedaki hizmetliler, emrinde çalıştıkları ağayı, sonra da birbirlerini tebrik ederlerdi.

Hane sahibine hususi ufak bir kâse içinde et suyuna pirinç çorbası, kendi kurbanının böbreğinden yapılmış külbastı, et suyuyla güveçte pişirilmiş pirinç pilavı ve hoşaftan ibaret bir yemek getirilirdi. Kurban etleri üçe pay edilir, birinci kısım evde alınır, diğer ikisi medreselerdeki talebelere ve karakoldaki neferlere, yakındaki dul ve kimsesiz kadınlara, mahalle bekçilerine, tulumbacı koğuşuna ve kapiya gelen bütün fakirlere dağıtılırdı. Koyunların ayak, işkembe, bumar ve ciğerleri evde kalır, işkembeden çorba, ciğerden kavurma, ayaktan paça ve bumbardan dolma, başlardan da suyu alınarak söğüş yapılırdı.

Hane sahibini tebrik için misafirler de gelmeye başlardı. Bayramlarda gelen kibar misafirler, gelecekleri

zamanı yemek vaktine rastlatmamaya dikkat ederlerdi. Bu vakitte gelenlere yine de yemek verilmesi tabii ise de Kurban Bayramı'nda sofralarda külbastı bulundurmamak pek ayıptı. Bu bayramda kurban etinden başka et bulunmayacağı için külbastı yedirilmesi tasarruf olarak değerlendirilir, harislik ve bağışlık sayılırdı. O gün sofrada mideyi düzeltmek için turunc reçeli bulundurmamak kibar âdetlerindendi.

Bayram akşamı aşçıbaşı evin hanımına akşam yemeği için kapaklı kıymetli kâselerle tepsiler içinde üzeri tül ile bağlanmış özel işkembe çorbası gönderirdi. Hanımın da aşçıbaşıya ve aşçılara ayrı ayrı bahşişler koyarak kâseleri iade etmesi kibar âdetlerindendi.

O gün tebrik için misafirler geldikçe onların geldiğini haber vermek üzere binek taşında duran nöbetçi ağa, el vurarak diğer ağayı haberdar eder, vüzera ve pek büyük ricalden olan misafirleri kâhya efendi inerek karşılar, diğerlerini ağalar orada karşılayıp yanına düşerek doğru hane sahibinin odasına kadar götürür, perdeyi açarlardı. Başka misafirler oda kapısına geldikçe oradaki nöbetçi ağa, odanın kapısını açardı. Bir kısmı hane sahibinin yanına girmez, kâhya efendinin odasında kalır, kahve verilir, onlar da hane sahibine tebrik ve hürmetlerinin arz edilmesini rica ederek dönerlerdi. Hane sahibinin odasına giren zevattan hangisine kahve verilmesi emredilirse sitil ve sırma örtü ile kahveler verilir, dönüşlerinde derecelerine göre hane sahibi bazılarını oda kapısına, diğerlerini merdiven başına kadar teşyi eder (ugurlar), bazılarını da yalnız ayağa kalkarak taltif ederdi. Böyle tebrik için gelen vüzera ve ekâbir-i rical ile büyükçe memuriyetlerde bulunan misafirler, orta bahşışı namıyla uygun miktarda para bırakılırdı. Bu para orta sandığı denen bir çekmeceye konur, bayramın sonunda ağaların aralarında adetlerine göre eşit olarak bölüşülür ve her birinin payına bir hayli para düşerdi.

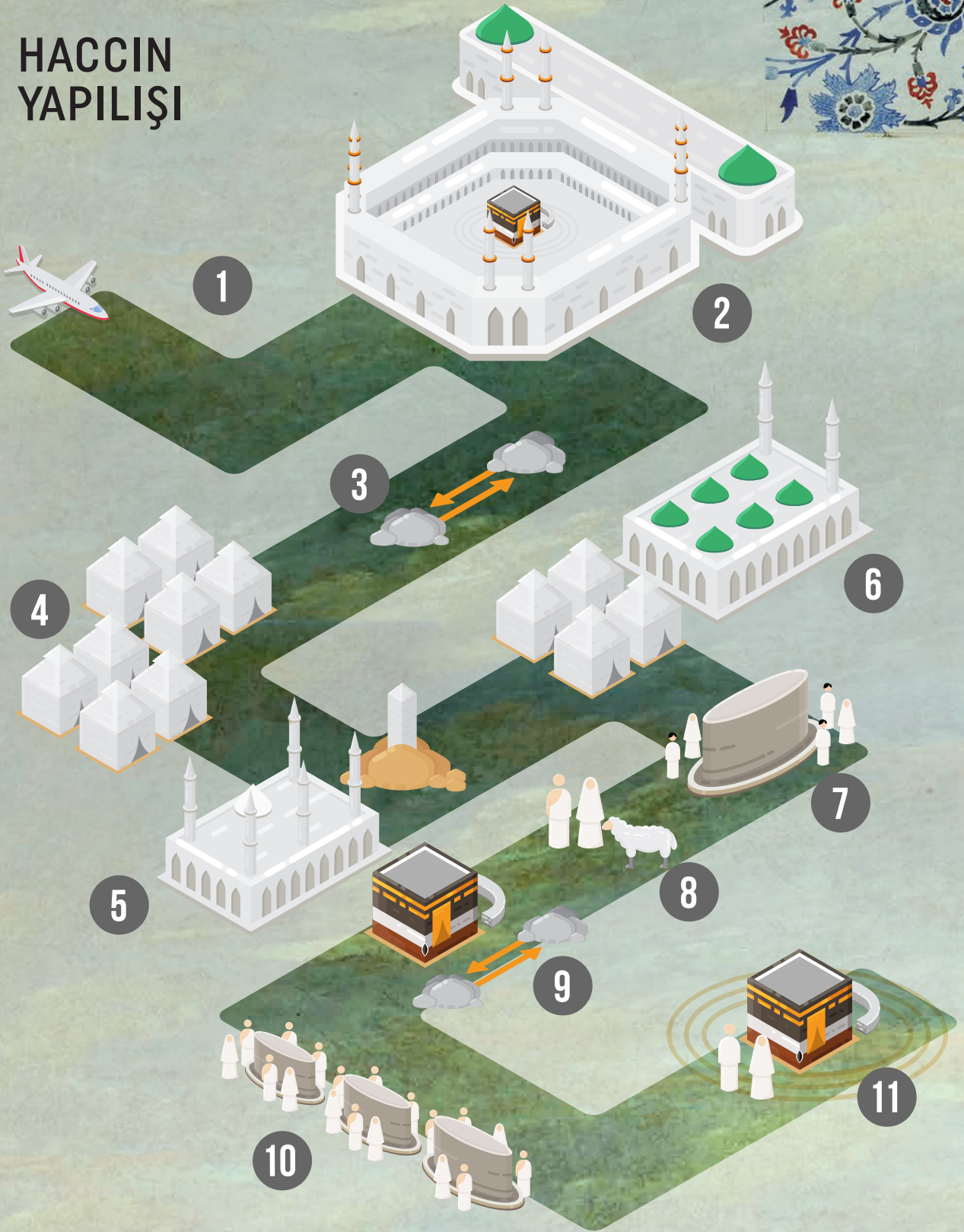
Kaynak: Abdülaziz Bey, Osmanlı Âdet Merasim ve Tabirleri, (Haz.: Kazım Arısan, Duygu Arısan Günay), İstanbul 1995'ten kısaltılarak iktibas edilmiştir.

HAC, BAŞTAN
SONA İBRETLERLE
DOLU MEŞEKKATLİ
BİR İBADETTİR.
BUNA MUKABİL
O KADAR
KIYMETLİDİR
Kİ HAYATIN
HİCRETİ, ÖMRÜN
İBADETI OLARAK
ZİKREDİLİR.
BU MÜSTESNA
İBADETİN
NE SURETLE
YAPILDIĞINI VE
HANGİ FİİLLERİ
İHTİVA ETTİĞİNİ
BERABER
GÖRELİM...

- 1 Mukaddes beldeye intikal
- 2 Beytullah'ı ilk ziyaret ve tavaf (hacc-ı ifrat yapanlar için kudüm tavafı, hacc-ı temettu ve kıran yapanlar için umre tavafı)
- 3 Umrenin sa'yı
- 4 Terviye gününde Mina'ya intikal, sünnet olduğu üzere 5 vakit namazın Mina'da edası
- 5 Arafat'ta vakfe
- 6 Müzdelife vakfesi ve sonra Mina'ya geçiş
- 7 Kurban Bayramı'nın ilk günü büyük şeytana 7 adet taşın atılması
- 8 Cemreye taş attıktan sonra kurbanın kesilmesi ve tıraş olunup ihramdan çıkılması
- 9 Farz olan ziyaret (ifâza) tavafının yapılıp vacip olan sa'yın edâsı
- 10 Kurban Bayramı'nın ikinci ve üçüncü günlerinde sırayla "küçük, orta ve büyük cemrelere (şeytanlara)" 7'şer adet taşın atılması
- 11 Veda tavafının yapılması

HACCIN YAPILIŞI

ânın hikâ- yesi

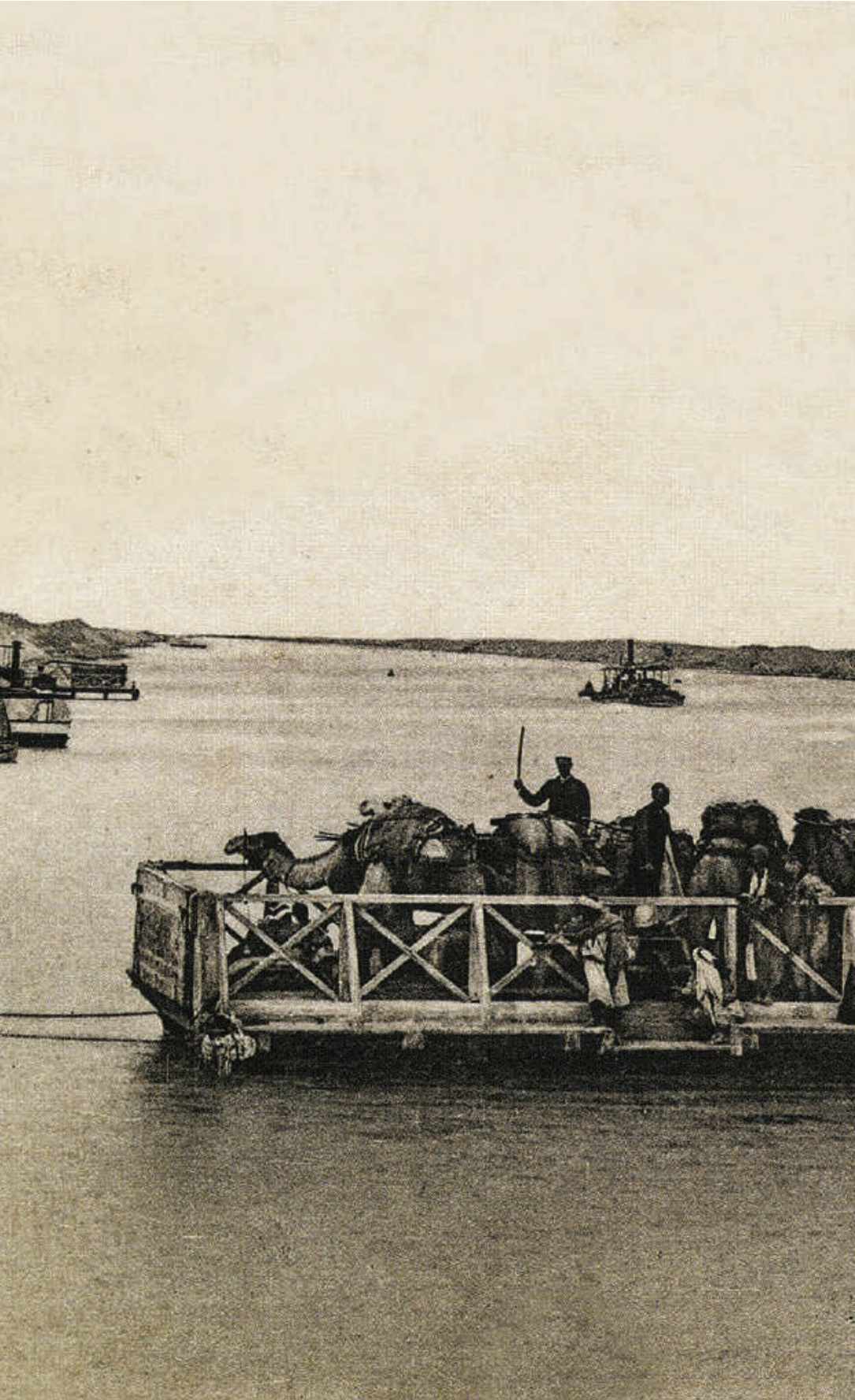
TUNA SER

آنك چكايڻي

YOLU ZAHMET SONU RAHMET

Bugün hac ve umreye gitmek, geçmişle kıyas edilemeyecek kadar kolaylaştı. İşte geçmişin meşakkatli hac yolculuğunu belgeleyen bir fotoğraf.

1900'lerde İslâm'ın kalbine yolculuğa çıkan kervan, güzergâhları üzerindeki Süveyş Kanalı'ndan geçiyor. İki tarafında yer alan halatlar yardımıyla yüzen sal üzerinde kanaldan geçmeye çalışan hac kervanı, günümüze ibretlik bir kare bırakmış.

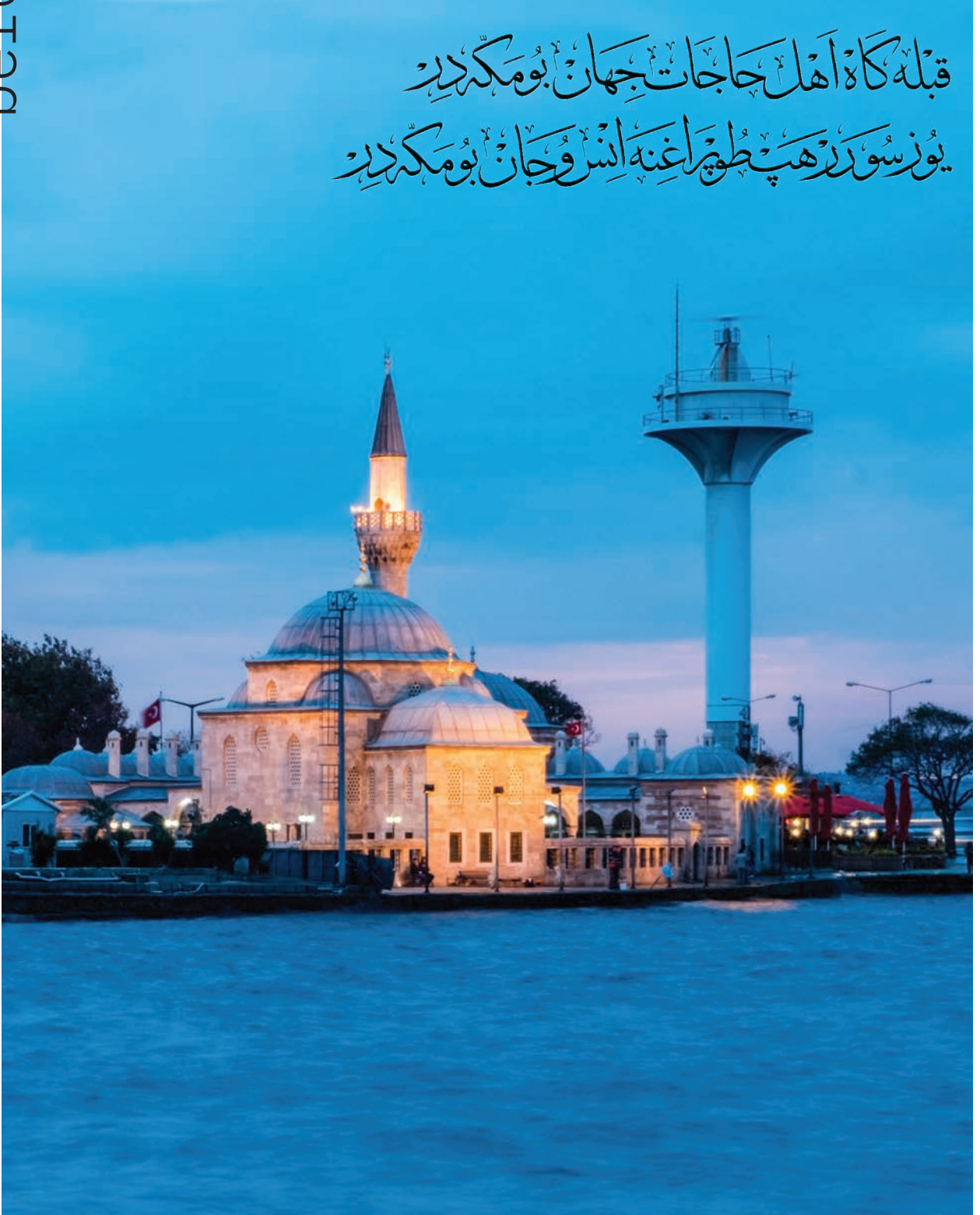
Fotoğraf: Üsküdar
Hat: Ahmet Süha İkizpınar

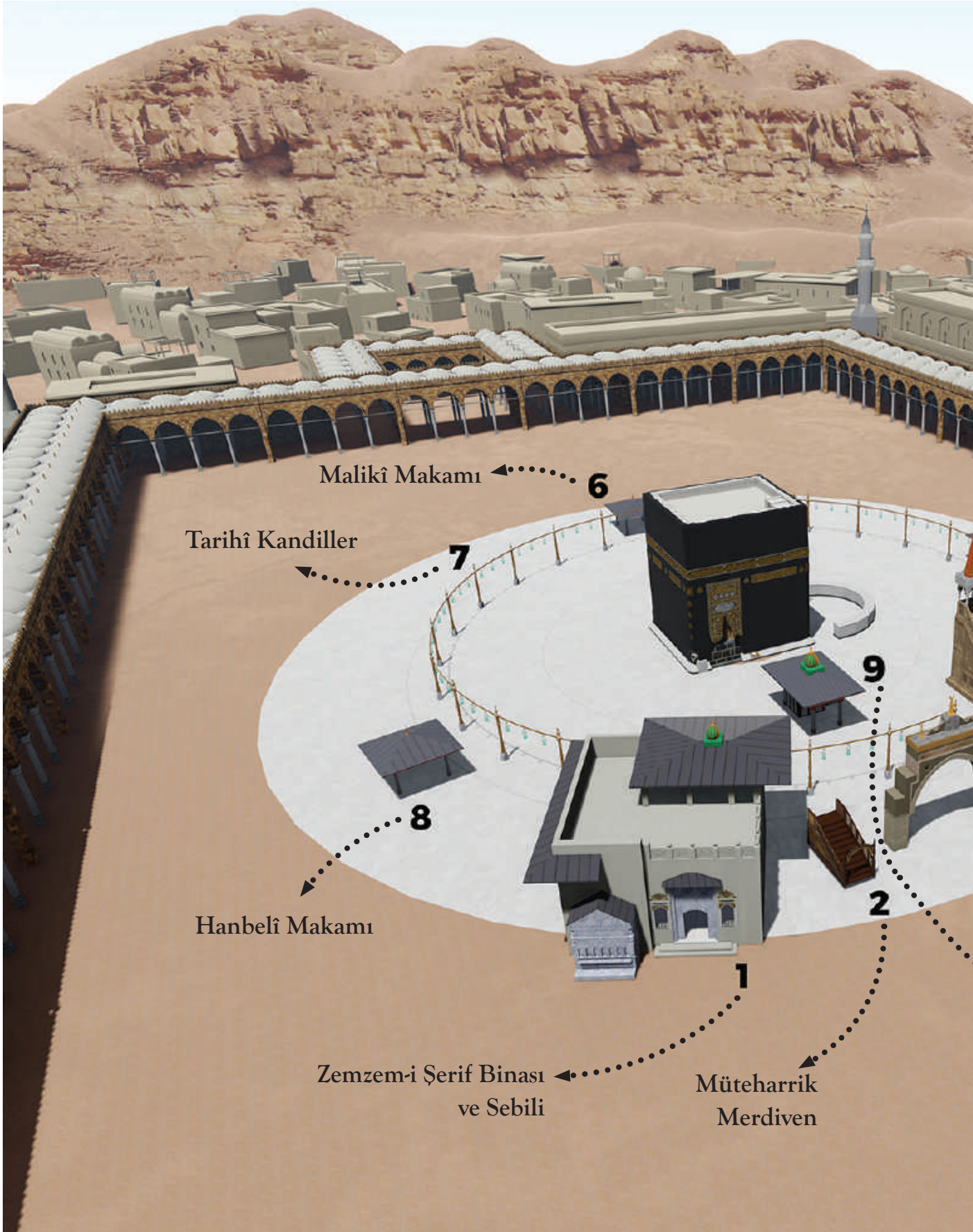
Kiblegâh-ı ehli hâcâtı cihan bu Mekke'dir
Yüz sürer hep toprağına ins ü can bu Mekke'dir

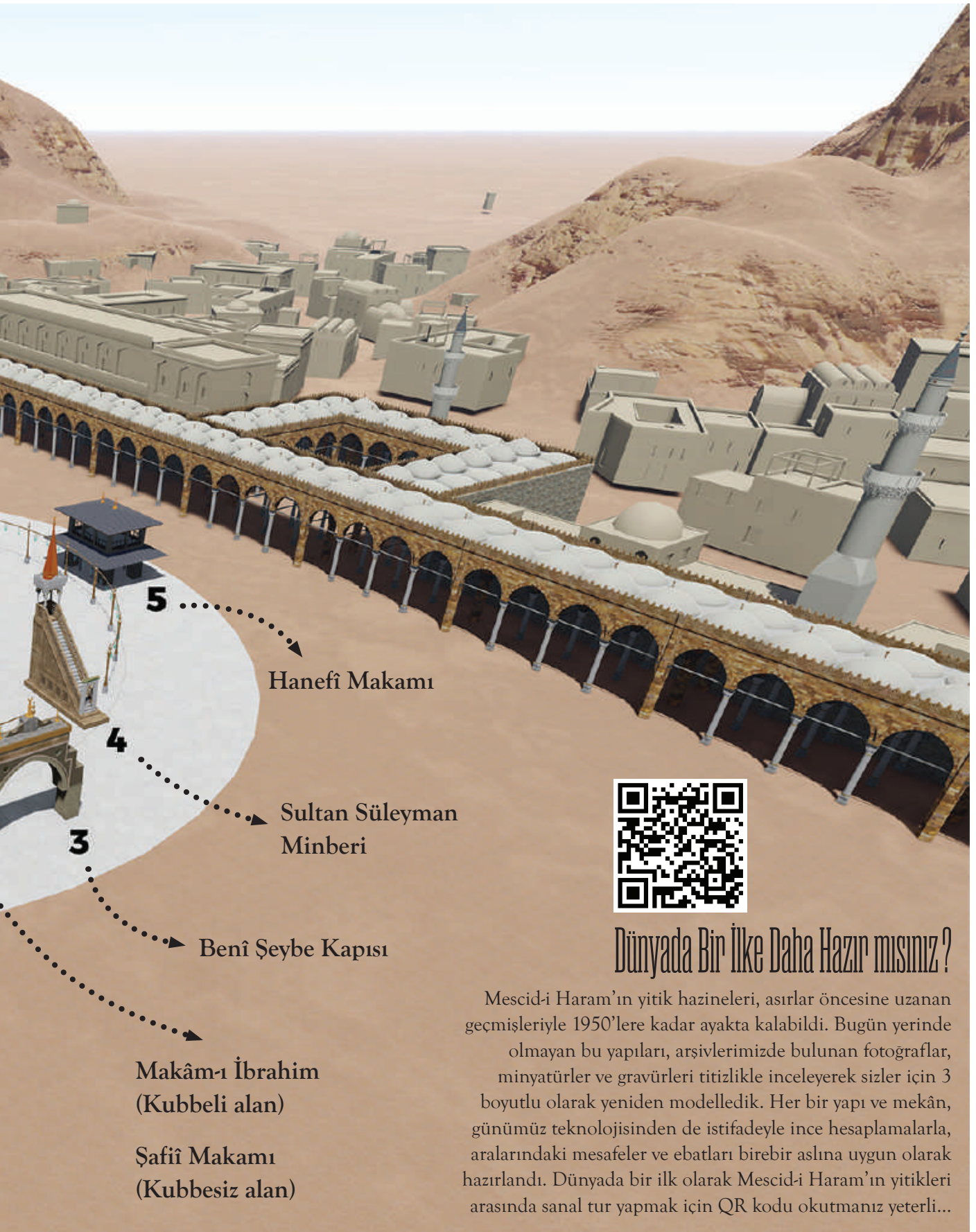
Lâ Edrî

Dünyada ihtiyaç sahiplerinin kiblegâhı, Mekke-i Mükerrreme'dir ki bütün
insanlar ve cinler onun toprağına yüz sürer.

قَبْلَهُ كَاةَ أَهْلِ حَاجَاتِ جِهَانٍ بَوْمَكِدِرْ
يُوزْ سُورْ دَهْ طُورْ اِغْنَهْ اِنْسُ وَ جَانٍ بَوْمَكِدِرْ

Dünyada Bir İlke Daha Hazır mısınız ?

Mescid-i Haram'ın yitik hazineleri, asırlar öncesine uzanan geçmişleriyle 1950'lere kadar ayakta kalabildi. Bugün yerinde olmayan bu yapıları, arşivlerimizde bulunan fotoğraflar, minyatürler ve gravürleri titizlikle inceleyerek sizler için 3 boyutlu olarak yeniden modelledik. Her bir yapı ve mekân, günümüz teknolojisinden de istifadeyle ince hesaplamalarla, aralarındaki mesafeler ve ebatları birebir aslına uygun olarak hazırlandı. Dünyada bir ilk olarak Mescid-i Haram'ın yitikleri arasında sanal tur yapmak için QR kodu okutmanız yeterli...

NİZAMÜLMÜLK'Ü HACCA GİTMekten VAZGEÇİREN NEYDİ?

Âlimlerden Abdullah Sâvecî şöyle anlatıyor:

Nizamülmülk, Sultan Melikşah'tan hacca gitmek için izin istemiş, o da vermişti.

Bağdat'tan çıkıp Dicle'nin öte yakasında çadırlar kurdular, sefer âlet ve edevatı koştular, kumaşlar düzdüler. Çadırlar, Dicle boyunca uzanmaktaydı.

Ben o gün veziri ziyaret etmek istemiştım. Çadırının kapısına geldiğimde orada beklemekte olan Türk simasına sahip fakir bir zat bana, dürülmüş bir kâğıt parçası verdi ve "Ey efendi, şu emaneti sahibine ulaştırıver." dedi.

Ben de tamam dedim ve kâğıdı aldım. Vezirin huzuruna girdim. Emanete riayet etmiş olmak için kâğıdı açıp da içine hiç bakmamıştım. Kâğıdı vezire verdim. Kâğıdı açıp baktı, birden ağlamaya başladı. Ağlaması şiddetlenince ben:

"Keşke bir baksa idim de içinde fena bir şey varsa vermezdim." dedim.

Vezir, bana kâğıdın sahibini sordu. Hemen dışarı çıktım, adamı ne kadar aradı isem de bulamadım. Vezire dönüp bulamadığımı bildirdim. Bana kâğıdı verdi. Üzerinde şöyle yazıyordu:

"Resûlullah Efendimiz'i rüyamda gördüm. Bana 'Hasan'a (Nizamülmülk'e) var ve de ki: 'Mekke'ye nasıl gidersin, hâlbuki senin haccın buradadır. Sana ben demedim mi ki, şu Türklerin beldesinde kal ve ümmetinden ihtiyaç sâhiplerinin ihtiyaçlarını gidermek hizmetlerinde ol.' buyurdu."

Bunun üzerine Nizamülmülk hacca gitmekten vazgeçti ve Bağdat'a döndü.

Topkapı Sarayı'ndaki mutfağa "Matbah-ı Âmire", padişah mutfağına "kuşhâne" dendiğini, 17. asır ortalarında Matbah-ı Âmire'de çalışanların sayısı 1370 olduğunu, "kuşhâne"de 12 usta aşçı olduğunu, aşçıların asırlar boyunca Bolu'nun Mengen beldesinden geldiğini, aşçılara yüksek maaş ve bahşiş verildiğini...

**BİLİYOR
MUYDUNUZ?**

DAĞDAN GELİP BAĞDAKİNİ KOVMAK

Hakkı olmayan bir yeri ya da işi, önceden beri o işle uğraşan, o yerde bulunan kişiden almak manasında kullanılan bu deyim için şu hikâye anlatılır:

Köylünün birisi, tarla yapmak için dağdaki fundalık ve çalılıkları söküp temizliyormuş. Bu esnada ayrık otu denilen arsız ve çabuk üreyerek her tarafı istila eden otları da söküp yığın yapmış. Arazi yokuş olduğundan, bu ayrık otlarından bir iki parçası yokuştan aşağı yuvarlanarak biraz aşağıdaki bakımlı bir bağın içine düşmüş.

Bağ sahibi, önceleri bu otları önemsememiş, alıp yakmaya üşenmiş. Ne var ki, birkaç ay sonra bağın ayrık otları ile dolduğunu görmüş. Bir sürü amele tutup masraf ederek otları temizletmiş. Toprağın derinlerine kökler salan bu ayrık otlarını ayıklatırken şöyle diyormuş: “Dağdan geldiniz, bağdaki asmalarımı kovmaya kalktınız. Öyle yağma yok.”

Dağdan gelenin bağdakini kovması, ihmal ve ilgisizliğin, rakibi küçük görmenin cezasını da hatırlatmaktadır.

YOL

İstanbul yollarının bozukluğundan yakınan bir dostuna, Nazif şu cevabı verir:

“Aman azizim, insaf ediniz! Her yerde yolsuzluk varken, yollarımız nasıl düzelir?”

ALP ARSLAN'IN MALAZGİRT HİTABI

26 Ağustos Cuma günü askerlerini toplayan Alp Arslan, atından indi ve secdeye vardı: “Ya Rabbi, seni kendime vekil yapıyor; azametinin karşısında yüzümü yere sürüyor ve senin uğrunda savaşıyorum. Ey Rabbim, niyetim hâlistir; bana yardım et. Sözlerimde hilaf varsa, beni kahret!” diyerek iltica etti.

Sonra da askerlerine dönerek: “Burada Allah’tan başka sultan yoktur, emir ve kader onun elindedir. Bu sebeple benimle birlikte savaşmakta veya benden ayrılmakta serbestsiniz.” dedi.

Bu heyecanlı ve kararlı sözlerle karşı, askerler bir ağızdan: “Asla emrinden ayrılmayacağız!” diye karşılık verdiler. Muharebenin neticesinden endişeli olduklarından, ağlaşıp

birbirleriyle helalleştiler. Sultan, beyazlar giydi ve atının kuyruğunu bağlayarak son hitabını yaptı:

“Ey askerlerim! Eğer şehid olursam, bu beyaz elbise kefenim olsun. O zaman ruhum göklere çıkacaktır. Benden sonra Melikşah’ı tahta çıkarınız ve ona bağlı kalınız. Zaferi kazanırsak istikbâl bizimdir.”

